Nieuwsbrief - STAB OGR Updates

Nummer 21, 2026

Redactie: mr. G.A. Keus, mr. J.K. van de Poel, mr. ir. O.W.J.M. Scholte, mr. R. Veenhof en bc. K-RMT P.A.H.M. Willems.

INHOUDSOPGAVE

Rechtbank

Rechtbank Gelderland, ECLI:NL:RBGEL:2026:7765 09-10-2026
Goedkeuringsbesluit onderzoeksrapport/Minister van I en W
Procesbelang bij bezwaar tegen goedkeuringsbesluit van door bedrijf ingediend onderzoeksrapport met betrekking tot de reductie van PFAS.

Rechtbank Zeeland-West-Brabant, ECLI:NL:RBZWB:2026:9173 23-09-2026
Handhaving/Steenbergen
Afzien van handhavend optreden. Inschakeling deskundige (psychiater) door de rechtbank. Gegeven de situatie van de bewoonster is handhavend optreden in dit geval onevenredig.

Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2026:29431 16-09-2026
Handhaving/Kaag en Braassem
Met de instructieregels in de Omgevingsverordening heeft de provincie de verantwoordelijkheid voor het voorkomen van belemmeringen van de bevaarbaarheid van recreatieve vaarwegen aan de gemeente overgedragen. Dat de gemeenteraad nog geen omgevingsplan heeft vastgesteld waarin rekening is gehouden met deze instructieregels, betekent niet dat gedeputeerde staten op grond van die instructieregels handhavend kunnen optreden. Deze instructieregels bevatten immers geen bindende regels ten aanzien van bevaarbaarheid en beweegbaarheid van bruggen voor recreatieve vaarwegen, op basis waarvan gedeputeerde staten handhavend kunnen optreden.

Raad van State

Raad van State, ECLI:NL:RVS:2026:4266 22-07-2026
Bestemmingsplan/Leeuwarden
Bij een plan kan het gebruik van elektrische werktuigen worden betrokken in de

stikstofberekening mits het een reëel en aannemelijk uitgangspunt is. Bij een breedte van 300 m zijn verstorende effecten voor weidevogels volledig uitgesloten. Deze zone kan smaller zijn als dat voldoende gemotiveerd is.

RECHTSPRAAK

Goedkeuringsbesluit onderzoeksrapport/Minister van I en W

Procesbelang bij bezwaar tegen goedkeuringsbesluit van door bedrijf ingediend onderzoeksrapport met betrekking tot de reductie van PFAS.

Casus

In een maatwerkbesluit is aan een bedrijf een onderzoeksverplichting opgelegd om bronnen van en maatregelen tegen PFAS-verontreinigingen in kaart te brengen. De minister heeft het door het bedrijf opgestelde onderzoeksrapport goedgekeurd en een nieuw voorschrift toegevoegd aan het maatwerkbesluit, waarin is bepaald dat het bedrijf nog nader onderzoek moet doen naar maatregelen. Een milieuvereniging heeft bezwaar gemaakt tegen het goedkeuringsbesluit. De minister heeft dit bezwaar niet-ontvankelijk verklaard omdat het bedrijf al aanvullend onderzoek moet doen op grond van het wijzigingsbesluit en ook dit nieuwe besluit weer moet worden goedgekeurd. Om die reden heeft de milieuvereniging volgens de minister geen belang meer bij haar bezwaar.

Rechtsvraag

Heeft de milieuvereniging procesbelang bij haar bezwaar?

Uitspraak

Procesbelang is het belang dat een eiser heeft bij de uitkomst van een procedure. Dit betekent dat het doel dat de eiser voor ogen staat met het rechtsmiddel kan worden bereikt en voor eiser van feitelijke betekenis is. Degene die opkomt tegen een besluit heeft belang bij een beoordeling van diens rechtsmiddel, tenzij vast komt te staan dat ieder belang bij de procedure ontbreekt of is vervallen. Als er geen procesbelang (meer) bestaat, is het rechtsmiddel niet-ontvankelijk. De vraag of er procesbelang is, wordt beantwoord naar de stand van zaken op het moment van de uitspraak.

De rechtbank oordeelt dat de minister ten onrechte geen procesbelang heeft aangenomen en daarom het bezwaar van MOB niet-ontvankelijk heeft verklaard. De rechtbank acht daartoe van belang dat uit voorschrift 2 van het maatwerkbesluit niet volgt dat de toetsing van de minister van het ingediende onderzoek slechts een volledigheidsonderzoek betreft. De tekst van het voorschrift geeft daarvoor geen aanknopingspunten en desgevraagd heeft de minister dit ook niet kunnen onderbouwen op de zitting. Anders dan de minister is de rechtbank dan ook van oordeel dat MOB wél belang heeft bij een inhoudelijke beoordeling van haar bezwaar tegen de goedkeuring door de minister van het rapport. In voorschrift 2.3 zijn namelijk andere deelvragen opgenomen dan de deelvragen zoals die zijn opgenomen in voorschrift 5.3 van het wijzigingsbesluit. Zo wordt in voorschrift 2.3 gevraagd naar de bronnen van de PFBS-verontreiniging. Deze vraag vormt daarentegen geen onderdeel van het vervolgonderzoek dat uitgevoerd moet worden op grond van voorschrift 5 van het wijzigingsbesluit. Het moet er dan ook voor worden gehouden dat de minister met de goedkeuring van het onderzoeksrapport zijn goedkeuring heeft gegeven aan de volledigheid van de door SABIC gerapporteerde bronnen. Die bronnen zijn vervolgens relevant voor de beoordeling van de effectiviteit van genomen en nog te nemen maatregelen, zoals in voorschrift 5 genoemd.

Dat de minister, zoals ook ter zitting ter sprake is gekomen, het voornemen heeft om op grond van voorschrift 5 van het wijzigingsbesluit tot handhavend optreden tegen SABIC over te gaan, maakt dus niet dat MOB geen belang heeft bij een inhoudelijke beoordeling van het onderzoeksrapport op grond van voorschrift 2 van het maatwerkbesluit. Daarbij acht de rechtbank van belang dat ter zitting niet is onderbouwd dat het voornemen tot handhavend optreden ziet op alle mogelijke bronnen van de PFBS-verontreiniging.

De minister heeft daarom ten onrechte afgezien van een inhoudelijke beoordeling van het bezwaar. De beroepsgrond slaagt.

Instantie: Rechtbank Gelderland
Datum uitspraak: 09-10-2026
ECLI: ECLI:NL:RBGEL:2026:7765
Zaaknummer: ARN 24/4204
Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Bestemmingsplan/Leeuwarden

Bij een plan kan het gebruik van elektrische werktuigen worden betrokken in de stikstofberekening mits het een reëel en aannemelijk uitgangspunt is. Bij een breedte van 300 m zijn verstorende effecten voor weidevogels volledig uitgesloten. Deze zone kan smaller zijn als dat voldoende gemotiveerd is.

Casus

De raad van de gemeente Leeuwarden heeft het bestemmingsplan 'Leeuwarden - De Zuidlanden, plandeel De Hem' vastgesteld voor de bouw van 395 woningen. In de omgeving van De Hem liggen de Natura 2000-gebieden 'Groote Wielen' en 'Alde Feanen' en weidevogelgebieden. Uit stikstofberekeningen blijkt dat er geen toename van stikstofdepositie is in Natura 2000-gebieden. Dorpsbelang Goutum en landschapsvereniging It Fryske Gea betwijfelen dit. Zij betogen dat de stikstofberekening voor de bouwfase niet deugdelijk is omdat in de berekeningen is uitgegaan van overwegend elektrisch materiaal, terwijl dat een mitigerende maatregel is. Ook vinden zij dat onvoldoende rekening is gehouden met de aanwezigheid van weidevogels. Zij pleiten voor een bufferzone van 300 meter.

Rechtsvragen

1. Mag het gebruik van elektrische werktuigen in een stikstofberekening worden meegenomen of mag dat gebruik uitsluitend als mitigerende maatregel worden betrokken?

2. Wanneer zijn verstorende effecten voor weidevogels uitgesloten?

Uitspraak

1. De Afdeling ziet geen aanleiding voor het oordeel dat in de AERIUS-berekening van 20 maart 2023 ten onrechte als uitgangspunt is genomen dat deels wordt gewerkt met elektrische werktuigen. Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen, zie bijvoorbeeld overweging 6.3 van de uitspraak van de Afdeling van 27 september 2023,

ECLI:NL:RVS:2023:3616 en overweging 17.1 van de uitspraak van de Afdeling van 4 december 2024, ECLI:NL:RVS:2024:5003, mag in een stikstofberekening worden meegenomen dat wordt gewerkt met elektrische werktuigen, als dit een reëel en aannemelijk uitgangspunt is. Dat betekent dat het gebruik van elektrische werktuigen ook mag worden meegenomen in een stikstofberekening en niet uitsluitend als mitigerende maatregel mag worden betrokken. De Afdeling ziet geen aanleiding de AERIUS-berekening op dit punt gebrekkig te achten.

2. In paragraaf 4.6.2 van de plantoelichting wordt de naast het plangebied gelegen Hounspolder besproken. De Hounspolder is op zichzelf niet effectief als weidevogelgebied. Het is te klein en de verstoringen in de directe omgeving zijn te groot. Maar de Hounspolder is wel van belang voor weidevogels. Altenburg & Wymenga, die voor het plan twee ecologische quickscans hebben uitgevoerd, hebben daarom geadviseerd een zone aan te houden tussen de nieuwe woningen en de Hounspolder. Deze zone zou het beste kunnen worden ingericht als plasdraszone met kruidenrijk grasland. Ook wordt geadviseerd geen bomen, bosschages en riet aan te planten en de toegankelijkheid te beperken.

Dit advies heeft ertoe geleid dat op de verbeelding van het plan een strook grond die tussen de bestemming ‘Woongebied’ en de Hounspolder is gelegen, de bestemming ‘Groen’ heeft gekregen. De breedte van deze strook varieert tussen de 60 en 100 m. Een smaller deel van deze strook heeft daarnaast de functieaanduiding ‘specifieke vorm van groen uitgesloten - opgaande beplanting’. Deze strook is zo’n 40 tot 80 m breed.

Naar het oordeel van de Afdeling heeft de raad onvoldoende gemotiveerd dat de toekomstige woningen en de weidevogels op deze manier naast elkaar kunnen bestaan. De Afdeling weegt hier mee dat de strook met de bestemming ‘Groen’ aanmerkelijk smaller is dan wordt geadviseerd. In zowel het weidevogeladvies van 7 mei 2020 als het rapport van EcoNatura wordt een bredere afstand geadviseerd. Pas bij een breedte van 300 m zouden verstorende effecten volledig zijn uitgesloten. Op de zitting heeft de raad toegelicht dat hij een afweging heeft moeten maken tussen woningbouw en de weidevogels. Een strook van 300 m was niet uitvoerbaar. Dat standpunt acht de Afdeling op zich niet onaannemelijk. Desondanks blijkt uit deze afweging onvoldoende welke gevolgen de keuze voor een smallere bufferzone heeft voor de weidevogels in de Hounspolder. Daarom heeft de raad zijn keuze voor een smallere bufferzone onvoldoende onderbouwd. Daarnaast blijkt uit de plantoelichting en de daarin besproken onderzoeken dat de inrichting van de bufferzone ook zeer van belang is. Er worden bepaalde voorwaarden aan de inrichting van de bufferzone gesteld die ervoor zorgen dat de zone een beschermende werking heeft voor de weidevogels. De raad heeft toegelicht dat er wel al een inrichtingsplan beschikbaar is. Dorpsbelang Goutum wijst er echter terecht op dat

in het plan niet is geborgd dat de bufferzone ook volgens dat inrichtingsplan wordt ingericht. Naar het oordeel van de Afdeling is het besluit in zoverre niet zorgvuldig voorbereid.

Instantie: Raad van State
Datum uitspraak: 22-07-2026
ECLI: ECLI:NL:RVS:2026:4266
Zaaknummer: 202305427/1/R2
Wetsartikelen: 2.7 lid 2 Wnb

RECHTSPRAAK

Handhaving/Kaag en Braassem

Met de instructieregels in de Omgevingsverordening heeft de provincie de verantwoordelijkheid voor het voorkomen van belemmeringen van de bevaarbaarheid van recreatieve vaarwegen aan de gemeente overgedragen. Dat de gemeenteraad nog geen omgevingsplan heeft vastgesteld waarin rekening is gehouden met deze instructieregels, betekent niet dat gedeputeerde staten op grond van die instructieregels handhavend kunnen optreden. Deze instructieregels bevatten immers geen bindende regels ten aanzien van bevaarbaarheid en beweegbaarheid van bruggen voor recreatieve vaarwegen, op basis waarvan gedeputeerde staten handhavend kunnen optreden.

Casus

Het college van burgemeester en wethouders van Kaag en Braassem (het college) en het college van gedeputeerde staten van Zuid-Holland (gedeputeerde staten) hebben twee handhavingsverzoeken afgewezen. Eiser heeft het college en gedeputeerde staten gevraagd handhavend op te treden ten aanzien van de beweegbaarheid van een aantal bruggen op de Rijpwetering.

Rechtsvraag

Is sprake van een overtreding van een wettelijk voorschrift?

Uitspraak

De rechtbank is van oordeel dat ook gedeputeerde staten zich terecht op het standpunt stellen dat er geen bevoegdheid is om handhavend op te treden. De rechtbank stelt vast dat in de Vaarwegenverordening Zuid-Holland 1987 een verbod en een ontheffingsplicht voor het aanleggen van bruggen was opgenomen, die ook gold voor de Rijpwetering. In 2016 is deze regeling echter komen te vervallen, zodat die Vaarwegverordening geen wettelijke basis meer

kan vormen om handhavend op te treden tegen niet beweegbare bruggen over de Rijpwetering. Met de instructieregels in de artikelen 7.78 en 7.79 van de Omgevingsverordening heeft de provincie de verantwoordelijkheid voor het voorkomen van belemmeringen van de bevaarbaarheid van recreatieve vaarwegen, zoals de Rijpwetering, aan de gemeente overgedragen. Dat de gemeenteraad nog geen omgevingsplan heeft vastgesteld waarin rekening is gehouden met deze instructieregels, betekent niet dat gedeputeerde staten op grond van die instructieregels handhavend kunnen optreden. Deze instructieregels bevatten immers geen bindende regels ten aanzien van bevaarbaarheid en beweegbaarheid van bruggen voor recreatieve vaarwegen, op basis waarvan gedeputeerde staten handhavend kunnen optreden. Evenmin kan eiser gevolgd worden in zijn stelling dat gedeputeerde staten de bevoegdheid om te handhaven op basis van de Vaarwegverordening zouden behouden totdat de gemeenteraad een omgevingsplan heeft vastgesteld. De Vaarwegverordening en de daarin opgenomen verbodsbepaling en ontheffingsplicht zijn immers vervallen. Voor zover op basis van die Vaarwegverordening in het verleden ontheffingen zijn verleend voor bruggen met voorschriften ten aanzien van beweegbaarheid, zoals door eiser gesteld, bestaat geen grondslag meer om daartegen op basis van de vervallen Vaarwegverordening handhavend op te treden. De rechtbank volgt het college en gedeputeerde staten daarom in hun stellingname dat er ten tijde van het bestreden besluit geen concrete rechtsregel was op basis waarvan handhavend kan worden opgetreden.

De rechtbank is derhalve van oordeel dat het college en gedeputeerde staten terecht hebben geconcludeerd dat de belemmering van de doorvaarbaarheid van de Rijpwetering, doordat bruggen niet beweegbaar zijn, geen overtreding oplevert van een wettelijk voorschrift waartegen zij handhavend kunnen optreden. Het betoog van eiser slaagt niet.

Instantie: Rechtbank Den Haag
Datum uitspraak: 16-09-2026
ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2026:29431
Zaaknummer: SGR 25/6169 en SGR 25/7633
Wetsartikelen: 5:1 Awb

RECHTSPRAAK

Handhaving/Steenbergen

Afzien van handhavend optreden. Inschakeling deskundige (psychiater) door de rechtbank. Gegeven de situatie van de bewoonster is handhavend optreden in dit geval onevenredig.

Casus

Het college van burgemeester en wethouders van Steenbergen (het college) heeft in het primaire besluit een last onder dwangsom vanwege het bewonen van de bedrijfswoning op een perceel in strijd met het bestemmingsplan. Met het bestreden besluit (de beslissing op bezwaar) heeft het college de last onder dwangsom herroepen.

Tussen partijen is niet in geschil dat het college bevoegd was om handhavend op te treden tegen het bewonen van de bedrijfswoning op het perceel in strijd met het bestemmingsplan. De rechtbank beoordeelt daarom enkel of het college met het bestreden besluit in redelijkheid heeft kunnen afzien van handhavend optreden.

Rechtsvraag

Is handhavend optreden in dit geval onevenredig?

Uitspraak

Volgens vaste rechtspraak van de Afdeling geldt als uitgangspunt dat een bestuursorgaan in de regel gebruik moet maken van een bevoegdheid om handhavend op te treden, ook wel aangeduid als de beginselplicht tot handhaving. Deze geldt voor de bevoegdheid om een last onder dwangsom op te leggen. De reden voor deze beginselplicht is dat de rechtszekerheid vergt dat de feitelijke situatie in beginsel niet afwijkt van de juridisch toegestane situatie. Door middel van handhavend optreden wordt dit bereikt. Hieruit volgt het algemeen belang dat is gediend met handhaving.

Bij de vraag of van handhavend optreden mocht worden afgezien, moet worden beoordeeld of handhavend optreden onevenredig is. Bij de toets aan het evenredigheidsbeginsel geldt de

maatstaf van de zogeheten Harderwijk-uitspraak. Dit betekent dat de bestuursrechter toetst of het besluit geschikt en noodzakelijk is, en daarna of het besluit in de gegeven omstandigheden evenwichtig is. Of deze drie elementen aan bod komen, hangt af van de aangevoerde beroepsgronden. Bij handhavingsbesluiten geldt daarbij als uitgangspunt dat het algemeen belang gediend is met handhaving en dat om die reden in de regel tegen een overtreding moet worden opgetreden. Handhaving blijft dus voorop staan. Handhavend optreden is alleen onevenredig als er in het concrete geval omstandigheden zijn waaraan een zodanig zwaar gewicht toekomt dat het algemeen belang dat gediend is met handhaving daarvoor moet wijken. Dan is er een bijzonder geval waarin toch van handhavend optreden moet worden afgezien. Een bijzonder geval kan zich bijvoorbeeld voordoen bij concreet zicht op legalisatie, maar ook andere omstandigheden van het concrete geval kunnen leiden tot het oordeel dat er een bijzonder geval is. Zie de uitspraak van de Afdeling van 5 maart 2025, ECLI:NL:RVS:2025:678.

De door de rechtbank ingeschakelde psychiater heeft geconcludeerd dat eiseres complexe en chronische psychische klachten heeft, in combinatie met een hoge crisisgevoeligheid en een minimale draagkracht. De deskundige acht de kans aanzienlijk dat eiseres psychisch ernstig decompenseert als zij de voormalige bedrijfswoning noodgedwongen moet verlaten. Volgens vaste rechtspraak geldt dat de bestuursrechter het oordeel van een onafhankelijke, door hem ingeschakelde deskundige volgt, indien de door deze deskundige gegeven motivering hem overtuigend voorkomt. Deze situatie doet zich hier voor. Het onderzoek door de deskundige is als zorgvuldig aan te merken. De deskundige heeft de aanwezige medische informatie in de beoordeling betrokken, waaronder diverse rapportages van de behandelend sector van eiseres in de periode vanaf 2010. De deskundige heeft in haar rapport de bevindingen van het onderzoek nauwkeurig weergegeven. Het rapport van de deskundige is inzichtelijk en consistent. Er is geen aanleiding het rapport en de hierin getrokken conclusies van de deskundige niet te volgen. Vgl. de uitspraak van de CRvB van 3 september 2026, ECLI:NL:CRVB:2026:1163. De rechtbank ziet in de situatie van bewoonster daarom aanleiding voor het oordeel dat handhavend optreden in dit geval onevenredig, in het bijzonder onevenwichtig is. Deze beroepsgrond slaagt niet.

Instantie: Rechtbank Zeeland-West-Brabant
Datum uitspraak: 23-09-2026
ECLI: ECLI:NL:RBZWB:2026:9173
Zaaknummer: BRE 24/4065 en 24/4066
Wetsartikelen: